
VALIDIA - väärrien diagnoosien pesä?

Validian (Invalidiliiton kuntoutus Oy) sisällä alkoi kuohua jo muutama vuosi sitten, ja viime vuonna tämä alkoi näkyä myös pikkuhiljaa ulospäin.

Tilanne eskaloitui ja sai paljon julkisuutta lisää sen jälkeen, kun vakuutuslääkärien yhdistyksen puheenjohtaja **Janne Leinonen** ilmoitti A-studion dokumentissa heinäkuun alussa, että Validiassa on tehty satoja vääriä aivovamoihin liittyviä diagnooseja. Kun asiasta on ohjelman jälkeen tullut Aivovamaliittoon kyselyitä, joista näkyy melkoinen epäusko, huoli ja hämmennys, päätin penkoa asiaa enemmän ja muun muassa haastatella Validian toimitusjohtaja **Kristiina Silveriä**. Tarkoituksena oli selvittää, onko kyseisen yhtiön palvelutuote todellakin niin ala-arvoinen, kuin mitä Janne Leinonen väittää. Mieltäni oli askarruttanut erityisesti se, että Validia ei reagoinut tällaiseen ”mustamaalamiseen”. Normaalisti yritys antaisi melko nopeasti vastineen, mikäli sitä arvosteltaisiin tällä tavoin julkisesti.

Kirjoitukseni koostuu kahdesta osasta. Kristiina Silverin haastattelu on

selkeä kysymys-vastaus-tyylinen osio. Toisessa osassa kerron käsityksiäni, jotka olen muodostanut tutkimalla netistä löytämäni aineistoa - artikkeleita, mielipidekirjoituksia yms. - sekä keskustelemalla useiden Validiaan liittyvien ihmisten kanssa. Korostan, että ne ovat minun käsityksiäni. Joku muu voi tietenkin olla toista mieltä.

KRISTIINA SILVERIN HAASTATTELU 23.8.2018

Miten Validiaan tullaan kuntoutukseen? Kuka päättää, että juuri tietty (aivovamman saanut) ihminen tulee Validiaan?

KS: Validia kuntoutukseen tullaan periaatteessa viittä eri kautta:

KELA

- diagnoosi, kuntoutuksen tarve ja kuntoutussuunnitelman on laatinut hoitava taho terveydenhuollossa
- hakemus kuntoutuksesta Kelaan
- Kelan maksama kuntoutus on usein ns. kertauskuntoutusta

SAIRAANHOITOPIIRI

- kuntoutussuunnitelmapäätös on tehty aivovammapoliklinikalla tai tilanne on niin akuutti, ettei suunnitelmaa ole vielä tehty eli tulee suoraan akuuttihoidosta
- kyseessä yleensä ns. akuuttivaiheen kuntoutus (1kk - 6kk vammautumisesta)

VAKUUTUSYHTIÖ

- kyseessä voi olla liikennevahinko tai työtaturma, jonka korvauksista on vastuussa jokin vahinkovakuutusyhtiö voimassa olevan lainsäädännön mukaan

INVALIDILIITTO

- tuottaa STEAn rahoittamia sopeutusvalmennuksia
- #### YKSITYINEN MAKSAJA
- kuntoutuja maksaa itse
 - oltava diagnoosi ja kuntoutussuunnitelma

Viime vuonna laitospäätyneiden vuorokausista 44 %:ssa tapauksissa on maksajana ollut sairaanhoitopiiri. Vakuutusyhtiöiden osuus on 35 % ja Kelan 21 %.

Onko totta, että Validiassa on tehty satoja vääriä aivovammoihin liittyviä diagnooseja?

KS: Minun näkemykseni mukaan tällä on tarkoitettu sitä, että Validia kuntoutuksen historiassa on päädytty vaikeusasteen arvioinneissa vakavampaan aivovammaan kuin mitä lähettävä taho oli arvioinut. Vaikeusasteen arviot on palautteen mukaan myös tehty vain potilaan kertoman perusteella eikä perustuen aikaisempaan terveydenhuollon tekemiin lääketieteellisiin arvioihin. Tällöin voi aivovammaluokitus muuttua esimerkiksi lievistä keskivaikeiksi. Näissä tilanteissa yhteistyö lähettävän tahon kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Validia kuntoutus on ottanut väitteet todella vakavasti. Asiaa on nyt lähdetty selvittämään ulkopuolisen, täysin neutraalin tahon kanssa Validia kuntoutuksen hallituksen toimeksiannosta.

On tehty periaatepäätös, että asiaa kommentoidaan laajemmin vasta, kun tuo tutkimus analyysiin on käytössä.

Mikä on se vääriin diagnooseihin liittyvä tutkimus, johon A-studion ohjelmassa viitattiin?

KS: Pyysin v.2016 loppupuolella silloista lääketieteellistä johtajaa selvittämään, ovatko huhut diagnoosien virheellisestä muuttamisesta totta. Asiasta oli saatu palautetta ja siksi päädyttiin tekemään ns. omavalvontaotos tilanteen selvittämiseksi. Tässä sisäisessä selvityksessä ei kuitenkaan tehty varsinaisia analyyskejä lainkaan ja näin ollen tulos ei ole niin luotettava, että siitä voisi tehdä johtopäätöksiä.

Miltä on tuntunut toimitusjohtajasta tällainen Janne Leinosen taholta tullut julkinen Validian ”dissaaminen” ja väitteet toimintavirheistä?

KS: Minulla ei ole tietoa, mistä A-studio on alun perin saanut yhtiötä koskevia sisäisiä tietoja. Niiden asioiden käsittely on tuntunut julkisuudessa pahalta ja on vakava asia sisäänsä. Tässä vaiheessa Validia kuntoutuksen hallitus ja johto ovat ottaneet kannan, että asiaa ei kommentoida enempää vaan hankitaan täsmällistä tietoa.

Validian toimitusjohtaja Kristiina Silver

Eikö epäilytä se, että tällaisia väitteitä esittää vakuutusyhtiön edustaja? Hän luonnollisesti ajaa vakuutusyhtiön etuja.

KS: Tässä yhteydessä pitää korjata se väite, että vakuutusyhtiöstä olisi käyty neuvomassa kuntoutuksessa ja siinä, miten työ pitää hoitaa. Näin ei ole tapahtunut. Validia kuntoutuksen toiminnan muutokset on tehty yhtiöstä lähtevien tarpeiden kautta.

Eniten palautetta on tullut sairaanhoitopiirien aivovammayksiköistä sekä myös Kelasta. Ainoastaan yksi vakuutusyhtiön edustaja on antanut palautetta toimintaamme liittyen tähän asiaan.

Jos Janne Leinosen väitteet ovat todellakin totta, eikö hänen tai jonkun muun olisi pitänyt informoida asiasta Valviraan? Näiden virheiden tekemisen hän on pitänyt jatkua pitkään.

KS: Valviraan on ulkopuolisten tahojen toimesta - samoin kuin myös me työnantajana - jouduttu tekemään selvityspyyntö viimeaikaisten tapahtumien johdosta. Ulkopuolisten tahojen määräästä ei minulla ole tarkkaa tietoa.

Ohjelman muutamaan kertaan katsottuani minulle jäi sellainen mielikuva, että olet jopa samaa mieltä Janne Leinosen kanssa. Pitääkö tämä käsitykseni paikkansa?

KS: Kyseisestä ohjelmasta on leikattu pois osia haastattelustani. Lopputuloksesta syntyy virheellinen kuva, joka tietenkin antaa hyvin yksipuolisen kuvan minun mielipiteistäni.

Kuten aikaisemmin totesin, niin näkemykseni mukaan kyseessä on vaikeusasteen arviointiin liittyvä haaste. Tässä kohdin en lähde myöskään arvioimaan Janne Leinosen sanoja ilman tarkempaa faktaa. Minusta olisi hyvä kuulla henkilöä itse, joka on asian sanonut, kuin spekuloida toisen sanomaa.

Voidaanko perusteellisesti epäillä, että myös muussa toiminnassa on ollut ammattitaidottomuutta? Miksi vain aivovammadiagnooseissa olisi tehty satoja virheitä mutta ei muussa toiminnassa?

KS: Saadun palautteen perusteella ei selkäydinvammaapuolella ole ollut mitään vastaavia epäilyksiä tai väitteitä. Jonkin verran on toivottu lisää dynaamisuuksia ja uudistumista kaikkien palveluiden osalta ja nämä toiveet olemmekin huomioineet strategiasuunnitelmissamme.

Onko Validiassa käytössä paras ammattitaito ja uusin teknologia tällä hetkellä?

KS: Validia kuntoutuksessa on käytössä uutta teknologiaa ja kuntoutuksen apuvälineet ovat ajan tasalla. Meillä on eri alan asiantuntijoita, jotka ovat kovia ammattilaisia ja koulutamme myös henkilöstöämme jatkuvasti. Olemme saaneet erittäin hyvää palautetta mm. kuntouttavasta hoitotyöstä. Muistutan vielä, että palaute on koskenut muutaman asiantuntijan toimintaa eikä koko Validia kuntoutuksen.

Leinonen väitti, että diagnostiikassa käytetään liian moderneja ja jopa kokeellisia tutkimusmenetelmiä. Jos Validia on Suomen johtava aivovammakuntoutuslaitos, eikö sen nimenomaan pitäisi olla edelläkävijä myös tutkimusmenetelmien suhteen?

KS: On lähdeittävä siitä, että tukeudutaan Käypähoito suositukseen. Tämä on kirjattu meillä aivovammakuntoutuksen johtamisen yhdeksi päämääräksi. Näin toimimme nykyisin. Yksi entisistä asiantuntijoistamme on Valviran tutkittavana johtuen

liian kokeellisista menetelmistä, jotka eivät ole lääketieteellisesti tunnettuja. Toki on tärkeää löytää uusia menetelmiä ja tehdä tutkimuksia, mutta lääketieteelliseen tutkimukseen on säädetty selkeät eettiset sekä lainsäädännölliset ohjeet.

Mikä on yleisesti ottaen kuntoutuksen tavoite aivovammapotilaalle? Tutkitaanko kuntoutuksen vaikutusta?

KS: Kuntoutuksen tavoite on löytää voimavarat arvokkaaseen elämään.

Kuntoutuksen vaikuttavuutta olisi tutkittava enemmän. Kela tekee tällä hetkellä AV-trauma kurssista tutkimusta, joka julkaistaan syksyllä.

Mistä johtuu irtisanoutumiset? Montako on irtisanoutunut, montako irtisanottu? Miten paikat on saatu täytettyä?

KS: Yt-neuvotteluiden kautta on jouduttu irtisanomaan n. 40 henkeä eri puolilta yhtiötä ja eri tehtävistä. Syyinä on ollut tuotannolliset ja taloudelliset tekijät. Lisäksi joitakin määräaikaista työsuhteita on loppunut eikä työntekijälle ole voitu osoittaa muuta työtä samasta syystä.

Tämän lisäksi meillä on ollut normaalia vaihtuvuutta henkilöstön osalta. Tarvittavat tehtävät on saatu täytettyä ja kuntoutustoiminta toimii normaalisti.

Mitä vastaan aivovamman saaneelle, joka kysyy, onko Validia turvallinen ja osaava kuntoutuspaikka?

KS: Validia kuntoutuksessa on edelleenkin laadukasta ja hyvää asiantuntijuutta ja on kuntoutuspaikka, jonne voi tulla levollisin mielin kuntoutukseen. Olemme Suomen johtava aivovammoihin erikoistunut kuntoutuslaitos ja siihen tähtäämme jatkossakin.

Teksti: Timo Kallioja
Kuva: Validia Kuntoutus

VALIDIA KUNTOUTUS PÄHKINÄNKUORESSA: (Tilanne 23.8.2017)

Invalidiliiton Kuntoutus Oy (22843346-3)
Liikevaihto 19,0 Me (2016)
Tulos 0,13Me (2016)
Henkilöstö 270
Perustettu v. 2014
Toimitusjohtaja Kristiina Silver
Hallituksen puheenjohtaja Timo Laitinen
Johtava neurologi Aarne Ylinen (osa-aikainen)
Kuusi toimipistettä

Yritys ilmoittaa arvoikseen seuraavat:

ihmisarvo	rohkeus	uudistuminen
luotettavuus	avoimuus	

OMAT MIETTEENI TILANTEESTA

Invalidiliitto yhtiöitti kuntoutustoimintansa muutama vuosi sitten. Perustettu yritys Invalidiliiton Kuntoutus Oy (Validia) teki vuosina 2014 ja 2015 melkoisen kovaa liiketaloudellista tappiota ja on aivan selvää, että omistaja - siis Invalidiliitto ry - ei voinut jatkaa tällä tiellä. Yritystoiminta ei voi olla tappiollista, ainakaan pitkällä tähtäimellä. Tämä on ollut liikkeelle paneva voima sisäisille muutoksille, joista on nyt saatu lukea ja kuulla erilaisia kommentteja.

Kuten aina tällaisessa tilanteessa, yrityksen johto hakee kulujen säästöjä ja samaan aikaan toiminnan virtaviivaistamista ja tehostamista. Tämä käytännön tasolla usein johtaa myös henkilökunnan vähennykseen. Näin on johto toiminut myös tässä tapauksessa. Yt-neuvottelujen kautta on jouduttu irtisanomaan n. 40 henkeä eri puolilta organisaatiota. Lisäksi on määrääaikaista työsuhteita annettu loppua etsimättä kyseisille henkilöille muuta työtä organisaatiosta.

Kun organisaatiota pienennetään näinkin paljon, on toimintatapojen ja johtamisjärjestelmän muututtava. Muuten ei pienemmällä henkilökunnalla voi tulla toimeen. Tärkeintähän on säilyttää yrityksen tarjoama palvelutuote, tässä tapauksessa siis kuntoutus vähintään saman tasoisena.

Aivan loogisesti on toimittu mielestäni siinä, että asiantuntijoita hyödynnetään mahdollisimman hyvin poistamalla heiltä käytännön tehtäviä, jotka eivät liity suoraan heidän erikoisosaamiseensa.

Muutosprosessin läpiviennissä kokonaisuutena ei ole täysin onnistuttu. Tästä kertoo jo se, että osaavia ammattilaisia on lähtenyt talosta ns. raamit kaulassa ja tietenkin myös se, että talon sisäisiä asioita on nyt puitu julkisuudessa aina televisiota myöten. Organisaatiossa tehtävät muutokset ovat vaikeita asioita niin työntekijöille kuin myös johdolle ja ihmisten sitouttaminen on haastavaa. Uuteen tilanteeseen ja organisaatioon sopeutuminen vie oman aikansa ja se on annettava. Lisäksi eri ihmiset reagoivat kovin yksilöllisesti muutoksiin ja tässä tulisi johdon olla koko ajan "iholla".

On myös melko tavallista, että muutosprosessissa kaivautuu esiin organisaatioon pesiytyneitä ristiriitoja. Niin on myös ilmeisimmin tässäkin tapauksessa käynyt. Tilanne on kärjistynyt joidenkin pitkään talossa töissä olleiden asiantuntijoiden ja ylimmän johdon välillä.

Edellä olevasta huolimatta jaan Kristiina Silverin näkemyksen siitä, että Validia on yhä korkealuokkaista ja ammattitaitoista kuntoutusta antava yritys. Tästä vakuuttuu, kun keskustelelee kuntoutustyötä tekevien validialaisten kanssa. Haasteet muutoksen johtamisessa ja kertomukset ilmapiiristä eivät näytä vaikuttavan käytännön työtä tekevien asenteeseen kuntoutettavia kohtaan.

Väite sadoista vääristä aivovammadiagnoseista ei pidä paikkaansa. Validian palveluksessa olleet ammattilaiset ovat kyllä osanneet työnsä. Väite on retoriikkaa, jonka seurauksia ja vakavuutta sen esittäjä ei ole ymmärtänyt. Voisi sanoa, että "mopo on keulunut" kyseisessä haastattelussa. Validiaan voi myös edelleenkin mennä kuntoutukseen luottavaisin mielin.

Nyt olisi kaikkien hyvä antaa talossa työskenteleville työrauha.

Teksti: Timo Kallioja

Hallituksen varapuheenjohtaja
Aivovammaliitto ry